

Bryssel den 13 september 2023
(OR. en)

12714/23

Interinstitutionella ärenden:
2022/0392(COD)
2022/0391(COD)

PI 133
COMPET 840
MI 718
IND 450
IA 213
CODEC 1543

NOT

från: Ständiga representanternas kommitté (Coreper I)
till: Rådet

Föreg. dok. nr: 12183/23 + ADD 1 + ADD 2
Komm. dok. nr: 15400/22 + ADD 1-5, 15390/22 + ADD 1-5

Ärende: Översyn av EU:s lagstiftning om formskydd:
a) Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV om formskydd (omarbetning)
b) Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om ändring av rådets förordning (EG) nr 6/2002 om gemenskapsformgivning och om upphävande av kommissionens förordning (EG) nr 2246/2002
– Allmän riktlinje

I. INLEDNING

1. Den 10 november 2020 antog rådet slutsatser om *politik för immateriella rättigheter och översyn av systemet för industriella formgivningar i unionen* där kommissionen uppmanades att lägga fram förslag ”för att modernisera EU:s system för formskydd och göra formskydd mer attraktivt för enskilda formgivare och företag, särskilt för små och medelstora företag”¹. Denna uppmaning förstärktes av Europaparlamentet i dess resolution av den 11 november 2021².

¹ Dok. 12750/20, s. 8.

² 2021/2007/INI.

2. Industriella formgivningrättigheter skyddar en produkts utseende. Den visuella attraktionskraft som skapas genom en formgivning är en av de viktigaste faktorer som påverkar konsumentens val att föredra en produkt framför en annan. Väl formgivna produkter utgör därför en avsevärd konkurrensfördel för tillverkare. Formgivningsintensiva näringsgrenar står för nästan 16 % av BNP och 14 % av alla arbetstillfällen i unionen.
3. Den 28 november 2022 offentliggjorde kommissionen ett lagstiftningspaket för att modernisera EU:s tjugo år gamla system för formskydd. Detta initiativ är ett av de viktigaste inslagen i kommissionens handlingsplan för immateriella rättigheter från 2020³.
4. Lagstiftningspaketet omfattar de ovannämnda förslagen till ett direktiv om formskydd (omarbetning av direktiv 98/71/EG)⁴ och till en förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 6/2002 om gemenskapsformgivning⁵. Förslaget till direktiv grundar sig på artikel 114.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), medan förslaget till förordning grundar sig på artikel 118 första stycket i EUF-fördraget.
5. Den föreslagna översynen syftar till att säkerställa en välfungerande inre marknad för formgivning till förmån för tillväxten inom unionen, och för att främja företagets konkurrenskraft och till fullo beakta konsumenternas intressen. Den syftar till att uppmuntra innovation genom att anpassa EU:s regelverk om formgivning till den digitala och gröna omställningen, och syftar till att göra systemet för formskydd mer tillgängligt och effektivt, särskilt för små och medelstora företag och enskilda formgivare.
6. Med detta i åtanke rationaliserar och moderniserar paketet registreringsförfarandena och förtydligar rättigheternas och begränsningarnas syfte, definitioner och tillämpningsområde, särskilt i syfte att ytterligare specificera omfattningen av skyddet i den digitala miljön, såsom digitala grafiska användargränssnitt eller ikoner, och undanröja tvivel vad gäller formgivningrättigheter i samband med 3D-utskrifter.

³ Dok. 13354/20.

⁴ Dok. 15400/22.

⁵ Dok. 15390/22.

7. I linje med den framgångsrika varumärkesreformen 2017 innebär översynen också en ny och ytterligare materiell och förfarandemässig harmonisering i fråga om formskydd på nationell nivå.
8. Inom ramen för en sådan ytterligare harmonisering syftar översynen särskilt till att fullborda den inre marknaden för reservdelar för reparation genom att införa en ”reparationsklausul” i direktivet om formskydd. För konsekvensens skull anpassas den reparationsklausul som redan ingick i 2002 års förordning om formskydd till den nya reparationsklausulen i det reviderade direktivet om formskydd.
9. Europeiska ekonomiska och sociala kommittén antog ett yttrande om förslaget den 22 mars 2023⁶.
10. I Europaparlamentet har arbetet i utskottet för rättsliga frågor (JURI) kommit en bra bit på väg. Parlamentet väntas anta sitt betänkande i början av november 2023.

II. ARBETET I RÅDETS FÖRBEREDANDE ORGAN

11. Behandlingen av paketet i arbetsgruppen för immaterialrätt inleddes den 19 december 2022 under det tjeckiska ordförandeskapet och har också prioriterats av det svenska och det spanska ordförandeskapet i syfte att nå en allmän riktlinje vid mötet i rådet (konkurrenskraft) den 25 september 2023.
12. Arbetsgruppen diskuterade förslagen vid tio möten, under vilka den diskuterade tre kompromisstexter från ordförandeskapet om utkastet till förordning och fyra kompromisstexter från ordförandeskapet om utkastet till direktiv. Den gemensamma konsekvensbedömning som åtföljde förslagen behandlades vid två möten i arbetsgruppen, den 19 december 2022 och den 10–11 januari 2023. Delegationerna välkomnade i allmänhet de två förslagen och deras syften, liksom metoderna och kriterierna samt de rekommenderade alternativen i konsekvensbedömningen.

⁶ Dok. 7835/23.

13. Vid mötet den 6 september 2023 godkände Coreper kompromisstexter om utkasten till direktiv och förordning⁷ och enades om att översända dem till mötet i rådet (konkurrenskraft) den 25 september 2023 för godkännande av en allmän riktlinje om dessa kompromisstexter.
14. Kompromisstexterna, som återges i ADD 1 och ADD 2 till denna not, återspeglar ordförandeskapets och medlemsstaternas ansträngningar för att hitta en lämplig balans mellan delegationernas olika ståndpunkter, samtidigt som de ovannämnda målen i kommissionens förslag bibehålls.

III. KOMPROMISSPAKETETS VIKTIGASTE INSLAG

i) Definition av ”formgivning” och ”produkt”

15. Den föreslagna moderniseringen av definitionerna av ”formgivning” och ”produkt” (i artikel 2 i direktivet och artikel 3 i förordningen), som syftar till att anpassa definitionerna och tillämpningsområdet i direktivet och förordningen till den digitala omställningen, välkomnades allmänt. För att ytterligare framtidssäkra definitionerna har dock några anpassningar av terminologin införts i ordförandeskapets kompromisstexter (t.ex. ersattes ”digital” med ”icke-fysisk”).

ii) Reparationsklausul

16. Diskussioner om harmonisering av formskyddet för reservdelar har pågått i mer än 20 år, utan att någon överenskommelse har nåtts, vilket innebär att lagstiftningen på detta område fortfarande är splittrad.

⁷ Dok. 12183/23 ADD 1 och ADD 2.

17. Den reparationsklausul som kommissionen föreslagit och som ska införas i artikel 19 i direktivet om formskydd skulle göra det möjligt för tillverkare att tillverka formskyddade komponenter till sammansatta produkter som är nödvändiga för reparation av sådana produkter. Den föreslagna reparationsklausulen är begränsad till formberoende ”must match”-delar av sammansatta produkter. Den skulle gälla för alla framtida formgivningar och innebär en övergångsperiod på 10 år för att skydda befintliga formgivningsrättigheter.
18. Denna strategi är en medelväg, som bygger på många års omfattande samråd och förberedande arbete, och som av kommissionen ansågs utgöra en balans mellan marknadsliberaliseringens mål och konsumenternas och företagens intressen. För anpassningen mellan direktivet och förordningen kommer tillämpningsområdet för reparationsklausulen i artikel 20a i förordningen att förtydligas och anpassas fullt ut till den nya reparationsklausulen i direktivet.
19. Efter ingående diskussioner i arbetsgruppen beaktar ordförandeskapets kompromisstext kommissionens ursprungliga förslag, och många delegationer anser att denna lösning leder till en lämplig kompromiss mellan de olika åsikter som uttryckts, både när det gäller liberaliseringens omfattning och övergångsperiodens längd. Diskussionerna har visat att denna kompromiss utgör en mycket känslig och bräcklig balans mellan de inblandade intressena. Varje ändring, i den ena eller den andra riktningen, skulle överskrida en röd linje för den ena eller den andra gruppen av likasinnade delegationer, vilket kan få konsekvenser för möjligheten att uppnå kvalificerad majoritet.

iii) Grunder för avslag

20. Förslaget att låta prövningen av ansökningar om formgivning i hela EU omfattas av samma begränsade skäl för avslag välkomnades av delegationerna. Dessa skäl har dock justerats något för att tillmötesgå delegationernas önskemål om att eventuellt missbruk av föremål som omfattas av artikel 6c i Pariskonventionen för skydd av den industriella äganderätten eller av andra märken eller emblem av nationellt intresse, eller av delar som tillhör kulturarv av nationellt intresse, också kan beaktas i detta sammanhang (artikel 13 i direktivet, artiklarna 25 och 47 i förordningen).

iv) Administrativa ogiltighetsförfaranden

21. I kommissionens förslag föreslås att obligatoriska administrativa ogiltighetsförfaranden ska införas även på formgivningsområdet, eftersom de har införts för varumärken genom direktiv(EU) 2015/2436. Delegationerna betonade dock att en skyldighet att inrätta sådana obligatoriska förfaranden för formgivning skulle vara oproportionerlig och inte motiverad av nuvarande behov. De pekade på det låga antalet ogiltighetsförfaranden, särskilt med tanke på den begränsade giltighetstiden för formgivningar, och på det faktum att de flesta fall av ogiltighet skulle vara kopplade till frågor om upphovsrätt eller illojal konkurrens, som under alla omständigheter skulle behöva handläggas av domstol.
22. För att ge medlemsstaterna den flexibilitet som krävs för att de ska kunna organisera nationella förfaranden på effektivast möjliga sätt och inte ge upphov till onödiga administrativa bördor föreslår ordförandeskapet i kompromisstexten till artikel 31 i direktivet att administrativa ogiltighetsförfaranden införs som en icke-obligatorisk bestämmelse (dvs. som en ”får” -klausul).

v) *Avgifter*

23. I kommissionens förslag föreslogs en rationalisering av de avgifter som är tillämpliga enligt förordningen om formskydd (bilaga I) och i detta sammanhang föreslås en sänkning av nivån på vissa avgifter och avskaffande av kravet på en ”enhetlig klass” för flera ansökningar, så att fler sökande kan dra nytta av mängdrabatter.
24. I diskussionerna om avgiftsstrukturen var det av stor betydelse för delegationerna att en fungerande samexistens mellan nationella system och EU-system för formskydd fortsätter att säkerställas och att man undviker olämplig konkurrens mellan avgifterna för formskydd på unionsnivå och skyddet på nationell nivå.
25. I detta sammanhang betonade delegationerna att registrering av en nationell formgivning, som endast har nationell räckvidd, bör fortsätta att vara betydligt billigare än registrering av en EU-formgivning, och att avgifter på EU-nivå inte bör vara jämförbara med avgifter på nationell nivå. Att fastställa avgifterna för en EU-formgivning på en nivå som motsvarar avgifterna för en nationell formgivning skulle inte på ett adekvat sätt återspegla EU-formgivningens större relativa värde och skulle äventyra den lämpliga balansen mellan EU:s och de nationella systemen för formskydd.
26. Dessutom var det av stor betydelse för delegationerna att säkerställa den ekonomiska hållbarheten för Europeiska unionens immaterialrättsmyndighet (EUIPO), inte minst med tanke på att EUIPO håller på att tilldelas nya arbetsuppgifter. Vidare betonade delegationerna, mot bakgrund av den senaste tidens höga inflation att särskild försiktighet bör iakttas vid översynen av avgiftsnivåerna för att framtidssäkra dem, och att beloppen för dessa avgifter för närvarande inte bör sänkas.
27. Ordförandeskapets kompromiss om avgiftsnivån, som återges i bilaga I till utkastet till förordning, tar hänsyn till alla dessa överväganden som syftar till att tillgodose dem på ett välavvägt sätt.

vi) Införlivande av direktivet

28. När det gäller den föreslagna perioden på 24 månader för införlivande av de nya bestämmelserna i direktivet i nationell lagstiftning betonade delegationerna i stort behovet av en längre period. I kompromisstexten har perioden för införlivande i artikel 36 i direktivet förlängts till 36 månader.

vii) Övriga frågor

29. Andra frågor av mer teknisk karaktär rörde följande punkter:

- Krav på återgivning av formgivningen i ansökan och dess koppling till ansökningsdagen (artiklarna 26 och 28 i direktivet, artikel 36 i förordningen).
- Senareläggning av offentliggörandet (artikel 30 i direktivet).
- Principen om dubbelt skydd av formskydd och upphovsrättsligt skydd (artikel 96 i direktivet, artikel 23 i förordningen).

Kompromisserna om dessa bestämmelser återfinns i kompromisstexten i ADD 1 respektive ADD 2.

IV. SLUTSATS

30. Mot bakgrund av ovanstående uppmanas rådet (konkurrenskraft) att vid mötet den 25 september 2023 enas om en allmän riktlinje om texten i ADD 1 och ADD 2 till denna not och att ge ordförandeskapet i uppdrag att inleda förhandlingar med Europaparlamentet i syfte att nå en överenskommelse vid första behandlingen.